

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

визначального значення для самоусвідомлення та існування народу України. Це основа мотивації, саморозвитку народу України.

Література

1. Екологічна енциклопедія: У 3-х т. / Редколегія: А.В. Толстоухов (головний редактор) та ін. К.: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2006. Т.1. 432 с.
2. Про національну безпеку України [Електронний ресурс]: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. Режим доступу.: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
3. Хилько М. І. Екологічна безпека України. К.: Вища школа, 2017. 267 с.
4. Шмандій В.М. Управління екологічною безпекою на регіональному рівні (теоретичні та практичні аспекти). Автореферат дис... д-технічн. наук. – Х., 2004. – 36 с.

УДК 005.521:32

Лазарюк В., канд. техн. наук, доц.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

Блавіцький М.

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

ГРОМАДСЬКА ДИПЛОМАТІЯ - ВАЖЛИВА СКЛАДОВА МІЖНАРОДНОГО КОЛЕКТИВНОГО ОПОРУ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Lazaryuk V., Ph.D., Assoc. Prof.

Blavitskyi M.

PUBLIC DIPLOMACY AN IMPORTANT PART OF INTERNATIONAL COLLECTIVE RESISTANCE TO HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

Громадянське суспільство у країнах розвинених демократій відіграє важливу роль у вирішенні багатьох загальнополітичних аспектів, особливо тих, що пов'язані з порушеннями прав людини та принципів свободи. Колективний опір світового співтовариства масовим жорстоким порушенням російською федерацією прав людини на життя та людську гідність у російсько-українській війні привів не лише до введення західними урядами політичних, економічних та юридичних санкцій проти російської федерації, але і до зняття обмежень щодо надання зброї Україні.

На відміну від тоталітарної та авторитарної моделі державного управління, система прийняття рішень в демократичних розвинутих країнах має ряд особливостей недопущення надмірного зосередження влади у окремих урядових секторах, що може на перший погляд уповільнювати процес прийняття важливих рішень. Проте, прозора, відкрита та соціально-орієнтована система державного управління західної розвиненої демократії включає в себе вирішальну роль громадської думки у прийнятті та ухваленні рішень. Автор Декларації незалежності Томас Джефферсон ще у 1787 році вказував, що «оскільки основою нашого урядування є думка народу, то найпершою метою має бути дотримання народного права» [1].

За вирішення питань урядування, пов'язаних з міжнародною діяльністю, вагому частину відповідальності приймає на себе народна громадська дипломатія. За визначенням ГО «Міжнародна дипломатична місія народної дипломатії», народна дипломатія – це елемент громадського та публічного самоврядування в суспільстві, що переслідує мету вирішення мирним шляхом міждержавних негативних явищ, конфліктів, проблем [2]. Недержавні форми міжнародних викликів громадського

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

суспільства є більш послідовними і своєчасними та не залежать від урядових пріоритетів зовнішньої політики. Економіка, культура, спорт та освіта можуть бути сферами вияву громадської думки як окремих громадян, так і окремих громадських організацій, наукових, освітніх та спортивних асоціацій та товариств, а також навчальних закладів та закладів культури. Для взаємодії з міжнародною громадськістю та урядами обираються не лише мітинги, демонстрації, публічні заяви, листи та рішення, але сучасні способи електронної, мережевої, цифрової та віртуальної дипломатії [3, 4].

Яскравим прикладом є дії Європейської асоціації університетів EUA, яка 7 березня 2022 року, у відповідь на заяву ректорів російських вишів про підтримку рішення по демілітаризації та денацифікації України від російського союзу ректорів 4 березня 2022 року, прийняла рішення щодо зупинення членства 14 університетів, ректори яких стали підписантами антиукраїнської заяви. Правління EUA прийняло швидке рішення, “оскільки дана заява діаметрально протилежна європейським цінностям” [5]. Відповідно принципів Римського комюніке 2020, європейський простір вищої освіти побудований на принципах демократії та верховенства права.

На підтримку України більшість зарубіжних університетів, дослідницьких установ і наукових журналів переглянули свої контакти з російськими партнерами. При цьому, усі міжнародні наукові конференції, які мали відбутися в росії, було скасовано [6]. В результаті введення в дію санкцій, зупинено надання європейської допомоги науковим проектам, включаючи будівництво в росії високотехнологічних дослідницьких установок, таких як іонний колайдер і нейтронний реактор, на які ЄС виділяв 25 мільйонів євро [7].

Після оприлюднення фактів жорстоких вбивств цивільних у Бучі, ЄС затвердив п'ятий пакет санкцій проти рф, що включив запровадження вугільного ембарго, обмеження для російських та білоруських транспортних компаній, заборону суднам під російськими прапорами заходити в порти країн Євросоюзу. Показово, що у даному пакеті було враховано вимоги громадськості під час блокади вантажівок на пункті пропуску Козловичі - Кукурики на кордоні Польщі та білорусі. Співорганізаторами протестів виступили півдесятка громадських організацій та об'єднань, у тому числі "Євромайдан-Варшава", "Український світ", "Українці в Польщі", "Загальнопольський страйк жінок", фундація "Відкритий діалог". Блокада розпочалася 12 березня 2022 року та створила затор із вантажівок довжиною 55 км. Як результат, з 16 квітня російські та білоруські перевезення на всій території ЄС припинені [8].

Практично від початку війни 24 лютого 2022 року Україна звернулася до урядів дружніх країн з вимогою закрити небо. Заклики у соціальних мережах до світової спільноти супроводжувалися фото- та відео-доказами злочинів безпосередньо з місць їх скоєння російськими військовими в Україні. Як результат, петиція до країн Північно-Атлантичного альянсу про закриття повітряного простору над Україною, яку було розміщено на сайті Open Petition, зібрала у короткий час понад 1 мільйон голосів. Постійні демонстрації у світових мегаполісах Лондоні, Парижі, Нью-Йорку, Амстердамі, Торонто, Варшаві, Берліні, Мілані, Турині та багатьох інших збирають тисячі небайдужих громадян із закликами до своїх урядів надати необхідний захист українцям [9]. Така активна позиція громадськості дозволила урядам Великобританії, США, Канади, Польщі, Чехії, Словаччини надати озброєння українським захисникам [10, 11].

Продовження порушення прав людини та принципів свободи в Україні через ракетні обстріли жилих будинків, укриттів, вокзалів, знищення міста Маріуполя, руйнування житлових кварталів Харкова, Ізюма, Ірпіня, Бучі, Гостомеля, викриття жорстоких вбивств та насильства над цивільними, розстріл місць евакуації,

II Міжнародна наукова конференція «ВОЄННІ КОНФЛІКТИ ТА ТЕХНОГЕННІ КАТАСТРОФИ: історичні та психологічні наслідки»

застосування хімічної зброї, заяви російського керівництва про можливість застосування ядерної зброї є надзвичайною та впливовою підставою до дій світового фронту громадської дипломатії, щодо термінового надання важкої зброї українським військовим та зміни підходів до організації безпеки у світі на найближче майбутнє.

Високий представник Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель закликав зрозуміти: "Давайте не плекати ілюзій. Якщо перекрити російський газ наступного тижня, то не станеться так, що російська армія матиме менше засобів ведення війни". Тому, за його словами, хоча санкції й важливі, зараз головним пріоритетом Євросоюзу є підтримка оборони України [11].

Міністерка закордонних справ Німеччини Анналена Бербок підтвердила цей погляд: "Ми дуже добре розуміємо, що у ці моменти українці можуть захистити свободу, незалежність і безпеку лише за допомогою зброї. Тому ми разом, як Європейський Союз, як друзі України, в майбутньому інтенсифікуємо ці постачання зброї" [11].

Література

1. "Thomas Jefferson on Politics and Government." Thomas Jefferson Digital Archive, University of Virginia Library / Electronic Text Center. URL:<http://etext.lib.virginia.edu/jefferson/quotations/jeff1600.htm>
2. Міжнародна громадська організація «Міжнародна дипломатична місія народної дипломатії. URL: <http://dipmission.com.ua/ua/goals-andobjectives/>.
3. Мостова Д.Ю. Громадська дипломатія як вид публічної дипломатії // Держава та регіони, Випуск 1, 2020. С. 18-23. http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2020/5.pdf
4. Лазарюк В. Народна дипломатія важливий ресурс інформування СВІТОВОЇ громадськості щодо ситуації в Україні в умовах гібридного протистояння / Лазарюк В., Блавицький М. // Збірник тез I Міжнародної наукової конференції „Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки“ (до 35 роковин аварії на Чорнобильській АЕС), 22-23 квітня 2021 року. — Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2021. — С. 111–113.
5. EUA suspends membership of 14 Russian universities following statement by university leaders, <https://eua.eu/resources/news/842-eua-suspends-membership-of-12-russian-universities-following-statement-by-university-leaders.html>
6. Universities face crisis of isolation, scientists warn, University World News reporters. <https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20220304233010839>
7. Ukraine conflict hurts Russian science, as West pulls funding, Reuters, <https://www.reuters.com/lifestyle/science/ukraine-conflict-hurts-russian-science-west-pulls-funding-2022-04-10/>
8. Блокада на кордоні подіяла: ЄС заборонив проїзд російських фур із 16 квітня, <https://poltava365.com/blokada-poltavkami-avto-na-kordoni-podiyala-es-zaboroniv-pr.html>
9. Як світ протестує проти війни в Україні у фото, BBC, <https://www.bbc.com/ukrainian/features-60730413>
10. Сенат США схвалив законопроект, який передбачає ленд-ліз для України, <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/04/7/7137375/>
11. Зброя - головне, чого зараз потребує Україна: підсумки Ради ЄС, <https://www.dw.com/uk/zbroia-dlia-ukrainy-bytva-za-donbas-i-nafta-pidsumky-rady-yes/a-61441361>

УДК 504

Лубкович Н., канд.істор.н.

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола, Україна

Потіха О., канд.істор.н.